

**Аналітична довідка
за результатами опитування науково-педагогічних,
педагогічних працівників та здобувачів освіти**

(проведено у межах міжнародного проекту Програми Erasmus+)

«Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні (PAGOSTE)»

Структурний звіт

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Цей проєкт був профінансований за підтримки Європейської Комісії.

Підтримка Європейською Комісією виробництва цієї публікації [повідомлення] не означає схвалення її змісту, який відображає погляди лише авторів, і Комісія не може нести відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в ній

Erasmus+ Project:	Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні
Project number:	609536-EPP-1-2019-1-DE-EPPKA2-CBHE-SP
Title of the document:	Аналітична довідка за результатами опитування науково-педагогічних, педагогічних працівників та здобувачів освіти (проведено у межах міжнародного проєкту Програми Erasmus+ «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні (PAGOSTE)»
Author(s) (name, surname, institution):	Valentyna Radkevych, Oleksandra Borodiyenko, Victoriia Kruchek, Oleksandr Radkevych Institute of Vocational Education and Training of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine
Contributor(s) (name, surname, institution):	
Date:	8.09.2020
Reviewer(s) (name, surname, institution):	
Editor (s) (name, surname, institution):	Оксана Мельник, UKON (тех.форматування 11.08.2020)
Final version date:	11.09.2020
Revision date(s) and comment, responsible (name, surname, institution):	23.02.2021: внесено зміни щодо ліцензії creative commons, UKON (Martin Wagner)
Version:	V.2
Work package:	WP1 Аналіз управління підготовкою викладачів професійної освіти та навчання
Work package leader:	P9/ ІПТО
Deliverable:	Так => 1.3
Type:	Звіт, рукопис
Form, language:	MS Word / PDF, EN
Distribution:	Відкритого доступу: національний, регіональний
Summary:	Документ містить аналіз опитування цільових груп проєкту щодо їхнього бачення співпраці та партнерства з іншими стейкхолдерами в рамках професійної підготовки викладачів ПТО.

ЗМІСТ

Розділ 1. Підготовка викладачів професійної освіти в Україні: сучасна ситуація	1
Розділ 2. Обґрунтування проєкту «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні (PAGOSTE)».....	2
Розділ 3. Методика дослідження	3
Розділ 4. Аналіз результатів опитування.....	4
Загальна характеристика респондентів.....	4
Аналіз результатів опитування науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку здобувачів освіти за спеціальністю «Професійна освіта»	6
Аналіз результатів опитування здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Професійна освіта»	9
Аналіз результатів опитування викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти.....	13
Аналіз результатів опитування керівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти.....	16
Розділ 5. Дискусійні питання.....	21
Розділ 6. Рекомендації щодо вдосконалення управління підготовкою педагогів професійного навчання	22

РОЗДІЛ 1. ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: СУЧАСНА СИТУАЦІЯ

Поліпшення якості освіти та інтеграція України до європейського освітнього та економічного простору видається можливою лише за умови впровадження системних реформ в освітній галузі. Така робота ведеться і з 2014 року, її початок пов'язаний з прийняттям змін до Закону України «Про освіту», які стосувались середньої, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти. Обрані стратегічні напрями реформування професійної (професійно-технічної) освіти та вищої педагогічної освіти знайшли відображення в Концепції розвитку педагогічної освіти та проекті Концепції здійснення державної політики у галузі професійно-технічної освіти «Сучасна професійна освіта» на період до 2027 року та ряду інших актів та положень. Названий проєкт передбачає спрямування зусиль на подолання проблеми невідповідності пропонованого закладами освіти змісту освіти та використовуваних методів і технологій навчання сучасним вимогам ринку праці, запитам здобувачів освіти.

Загрозливою є тенденція до зниження статусу педагога професійної (професійно-технічної) освіти (Міністерство освіти і науки України, 2018a), спричинена цілою низкою факторів, в тому числі незадовільним рівнем організації їх професійно-педагогічної підготовки в закладах вищої освіти, слабкою вмотивованістю до самоосвіти, самовдосконалення, підвищення професійної майстерності. Зазначається факт відсутності взаємозв'язку, недостатність комунікації для ефективної координації зусиль між закладами професійної (професійно-технічної) освіти, як головних роботодавців для педагогів професійної освіти, закладами вищої освіти, які здійснюють їх підготовку, та місцевою владою щодо змісту навчального процесу та практичної підготовки здобувачів освіти (Міністерство освіти і науки України, 2018b), що не сприяє покращенню якості освіти.

В освітніх програмах з підготовки майбутніх педагогів, часто не відображається специфіка професійної (професійно-технічної) освіти, або вона представлена лише поверхнево. Вплив закладів професійної освіти на професійну підготовку їх майбутніх викладацьких кадрів у закладах вищої освіти є мінімальним.

Ситуацію не поліпшує організація практик здобувачів педагогічної освіти, оскільки, в більшості випадків, їх цілі, завдання та критерії оцінювання успішності їх досягнення не є чітко сформульованими, структурованими та послідовними (Керницький, 2016; Коваленко, 2012). Натомість, за оцінками міжнародних організацій, які співпрацюють із закладами професійної (професійно-технічної) освіти, в Україні спостерігається незбалансованість теоретичної та практичної професійної підготовки вчителів, її надмірна затеоретизованість і, як наслідок, відсутність відчуття готовності до педагогічної діяльності у значної частини випускників (Борисова, Poulsen, & Viertel, 2004, стор. 38).

В Україні лише нещодавно було затверджено професійні стандарти для педагогічних працівників професійної (професійно-технічної) освіти, що є важливими елементами у взаємодії ринку праці і сфери освіти. Вони мають стати основою для формування та оцінювання кваліфікації, інструментом співвіднесення кваліфікації з Національною

рамкою кваліфікацій, слугувати орієнтиром для розроблення освітніх програм підготовки фахівців, профорієнтації громадян.

Розроблення та затвердження цих важливих нормативних документів відкриває шлях до змін, але не вирішує усіх наявних проблем. Необхідним є проведення тривалої та активної кампанії з розроблення додаткової нормативної бази та реальних механізмів їх імплементації із залученням представників усіх зацікавлених сторін та широкою підтримкою з боку державних інституцій, популяризації реформ серед громадськості та обговорення подальших кроків.

РОЗДІЛ 2. ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЄКТУ «НОВІ МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ НА ОСНОВІ ПАРТНЕРСТВА ТА СТАНДАРТИЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ (PAGOSTE)»

Зазначені вище проблемні питання в системі професійної педагогічної освіти України, зокрема щодо співробітництва та налагодження співпраці заради удосконалення як самої системи в цілому, так і постійного професійного зростання педагогів, мають тривалу історію і формувались не одне десятиліття. На них також наголошували науковці, які протягом 2016-2018 років проводили дослідження в межах проєкту Erasmus + «Удосконалення практико-орієнтованої підготовки викладачів професійної освіти (ITE-VET)».

Аналіз результатів опитування понад 800 педагогічних працівників ЗП(ПТ)О, проведеного у 2017 році, дав підстави стверджувати про відсутність реальної співпраці між закладами вищої освіти, закладами професійної (професійно-технічної) освіти та роботодавцями, недоліки практичної підготовки здобувачів освіти. Разом з тим, під час проведення дослідження було засвідчено наявність у педагогів професійної освіти значної зацікавленості в участі в заходах з підвищення кваліфікації, проведених на базі закладів вищої освіти, які реалізують освітні програми підготовки педагогів. У відповідь на цей запит, за ініціатииви Київського національного економічного університету, для педагогів П(ПТ)О (вчителів спеціальних дисциплін, майстрів виробничого навчання) було успішно проведено круглий стіл (червень 2018 року). Захід викликав жвавий інтерес у понад сотні учасників, які підтримали ідею налагодження практики регулярних зустрічей та побудови тісних взаємозв'язків, партнерства, як засадничої ідеї удосконалення системи управління професійною підготовкою вчителів.

Розвиток шкільної та професійно-технічної освіти, реформування професійної підготовки вчителів та реформи професії вчителя проголошено одним із пріоритетних напрямів розбудови української держави. Тематика проєкту «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні (PAGOSTE)» цілком відповідає вказаному напрямку, а сам проєкт спрямований на з'ясування сучасного стану партнерства у підготовці педагогів професійної освіти та розроблення кращих підходів до системи управління підготовкою педагогів.

Метою проєкту є впровадження нових механізмів управління професійною підготовкою вчителів на основі партнерства, з обов'язковим залученням представників закладів П(ПТ)О до управлінської діяльності, вагомим посиленням міри їх впливовості, всупереч

усталеній практиці виключно університетського управління професійною підготовкою вчителів та наглядової ролі Міністерства освіти і науки України.

Крім того, важливим доробком в межах проекту має стати обґрунтування необхідності створення та відпрацювання структури стандартизованої платформи для комунікації закладів освіти, яка б відповідала вимогам часу, сучасним світовим інтеграційним тенденціям. Проект може стати майданчиком для експериментального впровадження та оцінювання розробленої Міністерством освіти і науки України концепції обов'язкового стажування випускників, які отримали кваліфікацію педагога (Міністерство освіти і науки України, 2018 р.). Результати виконання проекту сприятимуть удосконаленню системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів П(ПТ)О згідно концепції навчання впродовж життя та професіоналізації цієї категорії педагогічних працівників, що є надзвичайно складним та важливим завданням з огляду на те, що їх професійна та педагогічна компетентність зумовлює не лише рівень професійної підготовленості учнів, а й функціонування галузі професійної (професійно-технічної) освіти в цілому.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Для з'ясування сучасного стану партнерства у підготовці педагогів професійної освіти та розроблення оптимальних підходів до системи управління їх підготовкою у квітні-травні 2020 року Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України було проведено опитування чотирьох груп респондентів: науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку здобувачів освіти за спеціальністю «Професійна освіта», здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Професійна освіта», педагогічних працівників та керівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Анкетування здійснювалося в електронній формі за допомогою веб сервісу GoogleForms. Даний сервіс дозволяє розмістити електронну версію анкети в хмарному середовищі, що робить її доступною в будь-який час та з будь-якого місця, легко поширювати серед потенційних респондентів, зберігати відповіді, швидко узагальнювати результати опитування.

На початку анкет була розміщена інформація про мету та проект, в межах якого проводиться опитування. Для забезпечення об'єктивності відповідей анкетування проводилося анонімно. Анкети містили відкриті та закриті запитання (деякі з них передбачали можливість запропонувати свій варіант відповіді).

Анкета для опитування науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку здобувачів освіти за спеціальністю «Професійна освіта», включала 20 запитань, що стосувались віку, статі, місця проживання, місця роботи, спеціалізації освітньої програми, за якою здійснюється підготовка рівня освіти, займаної посади, науково-педагогічного стажу, оцінки співпраці із закладами професійної (професійно-технічної) освіти, актуальних та бажаних напрямів та форм партнерства, вмотивованості до неперервного розвитку професійно-педагогічної компетентності, участі у заходах з підвищення кваліфікації на базі закладів професійної (професійно-технічної) освіти, наявності платформ для професійного спілкування з колегами з інших закладів освіти та наукових установ.

Анкета для опитування здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Професійна освіта» містила 31 запитання, орієнтованих на вивчення мотивів навчання, вибору спеціальності, закладу освіти, рівня задоволеності студентів освітнім процесом; організацією практичного навчання (навчальної та виробничої практики); самооцінювання сформованості професійних компетентностей, готовності до проведення занять в закладах професійної (професійно-технічної) освіти; досвіду участі студентів в обговоренні напрямів та шляхів удосконалення організації освітнього процесу з педагогами та адміністрацією закладу освіти; використання засобів комунікації.

Анкета для опитування педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти нараховувала 35 запитань, які передбачали оцінювання рівня задоволеності власною теоретичною та практичною підготовкою до здійснення викладацької діяльності, визначення перспективних напрямів вдосконалення підготовки викладачів професійної освіти у закладах вищої освіти, зазначення партнерів з організації освітнього процесу, оцінювання результативності співпраці із закладами вищої освіти, які здійснюють підготовку педагогів професійної освіти, та її доцільності. Також в анкеті були питання про керівництво практикою майбутніх педагогів та рівень професійно-педагогічної підготовки студентів-практикантів. Окремий блок запитань був присвячений формам підвищення кваліфікації, участі педагогів у заходах з підвищення кваліфікації, проведених на базі закладів вищої освіти, зацікавленості у розробленні спільної платформи для професійного спілкування з колегами закладів вищої освіти, навчально-методичних центрів, наукових установ.

Наступна анкета була розроблена для опитування керівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти і містила 29 запитань. Питання цієї анкети, окрім загальних демографічних даних, стосувались задоволеності респондентів підготовленістю викладачів закладу до здійснення викладацької діяльності; співпраці з закладами освіти різного рівня, бізнес-структурами, центрами зайнятості, науковими установами, органами державної влади, вітчизняними, іноземними та міжнародними громадськими організаціями; значущості різних напрямів співпраці та чинників, що перешкоджають поглибленню партнерства.

РОЗДІЛ 4. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПИТУВАННЯ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РЕСПОНДЕНТІВ

Всього опитуванням було охоплено 274 науково-педагогічних працівників із 25 закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку за освітніми програмами спеціальності «Професійна освіта» з 22 спеціалізації з 24 можливих.

В опитуванні взяли участь представники закладів вищої освіти різного віку (до 30 років – 7,3%; від 31 до 40 років – 24,4%; від 41 до 50 років – 37,5%; понад 50 років – 30,9%) та різним стажем роботи (до 3 років – 6,9%; 4-10 років – 15,3%; 11-20 років – 36,0%; більше 20 років – 41,8%). Більшість опитаних – жінки (65,5%), що в цілому відповідає гендерній структурі педагогічного складу закладів вищої освіти.

За посадами респонденти розподілились наступним чином: асистенти - 10,58%, викладачі - 1,82%, старші викладачі - 12,41%, доценти - 55,84%, професори - 10,22%,

завідувачі кафедр - 8,39% та інші – 0,72% (завідувач навчально-методичним кабінетом, заступник директора інституту) (рис.1).

Більше половини опитаних (59,6%) викладають дисципліни спеціальної (фахової) підготовки. Дисципліни загальноосвітньої та педагогічної підготовки викладають відповідно 21,5% та 18,9% педагогів, які взяли участь в опитуванні.

Група здобувачів вищої освіти, які взяли участь в опитуванні, нараховувала 1277 осіб. Вказана група складалась приблизно з рівної кількості жінок (51%) та чоловіків (49%). Більше половини опитаних здобувачів (55%) – це молоді люди віком 20-25 років, респондентів цієї групи віком до 20 років – 41%, старших за 25 років – 4%. Вони є студентами 25 закладів вищої освіти, навчаються за освітніми програмами спеціальності «Професійна освіта» з 22 спеціалізацій освітнього рівня бакалавр (81%) та магістр (19%). Розподіл респондентів за курсом навчання є досить збалансованим (від 16 до 26% для кожного курсу). Магістрантів 1 року навчання серед задіяних в опитуванні – 16,7%, 2 року навчання – 1%. Переважно, вони є містянами (61,3%), 20,3% – є вихідцями з сільської місцевості, решта – родом із селищ міського типу.

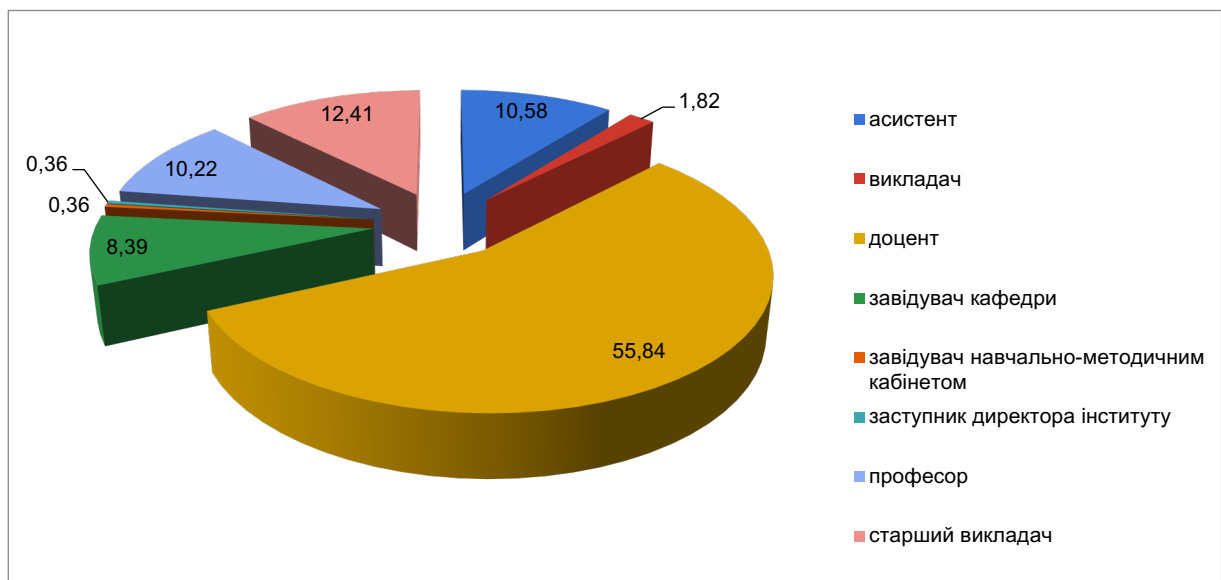

Рисунок 1. Розподіл респондентів за посадою, %

Також в опитуванні взяли участь 1402 педагогічних працівника закладів професійної (професійно-технічної) освіти (педагоги професійного навчання, викладачі, вчителі, заступники директора з навчально-виховної роботи, методисти, старші майстри виробничого навчання, майстри виробничого навчання) з 22 областей України та м. Києва. Розподіл респондентів за посадою представлено на рис.2.

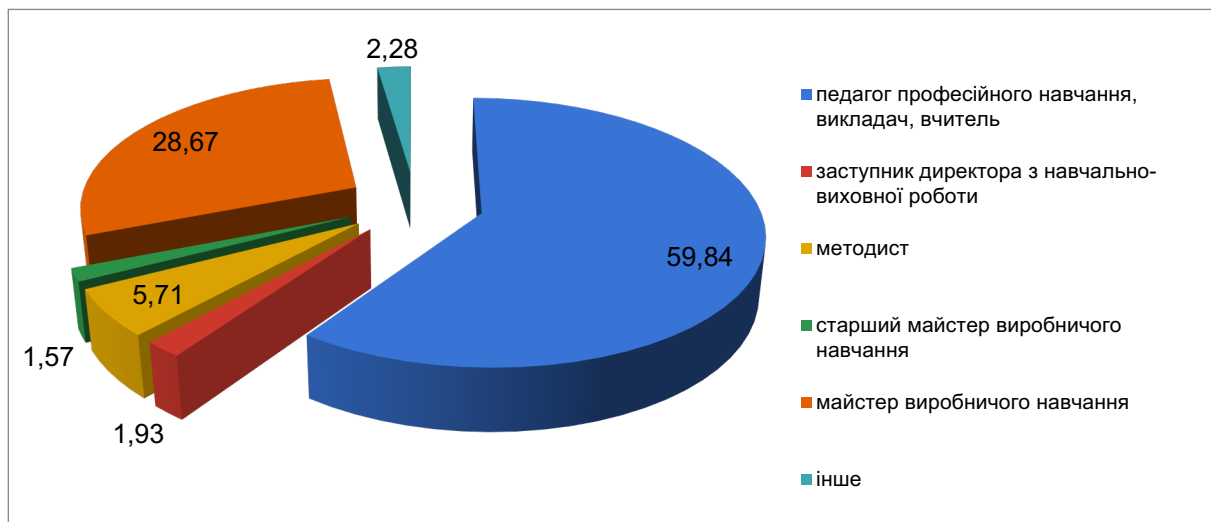

Рисунок 2. Розподіл респондентів за посадою, %

В складі цієї групи переважна більшість – це жінки (79%), особи з рівнем освіти «Спеціаліст» і вище (82,6%), віком понад 30 років (89,4%). Більше 2/3 респондентів (67,8%) в цій групі мають педагогічний стаж понад 10 років. Спеціальну педагогічну освіту в свій час здобули 62,8% опитаних наукових працівників.

До складу четвертої групи респондентів увійшли 163 керівники закладів професійної (професійно-технічної) освіти різних профілів з 21 області України та м. Києва, серед яких: вищі професійні училища, професійні ліцеї, професійно-технічні училища, центри професійно-технічної освіти, міжшкільні навчально-виробничі комбінати, професійне училище соціальної реабілітації, інститут професійного розвитку, міжрегіональний центр професійної перепідготовки, навчальний пункт, приватний заклад професійно-технічної освіти.

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПИТУВАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ПІДГОТОВКУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА»

Переважна більшість опитаних науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку здобувачів освіти за спеціальністю «Професійна освіта», вказали, що співпрацюють з закладами вищої освіти (73,1%) та закладами професійної освіти (71,3%). Серед партнерів також були вказані підприємства, приватні підприємці (49,8%), наукові установи (30,5%), навчально-методичні центри (кабінети) професійно-технічної освіти (26,5%), заклади післядипломної педагогічної освіти (26,5%) та заклади фахової передвищої освіти (25,5%), професійні асоціації (спілки), Міністерство освіти і науки України, центри зайнятості, міжнародні організації, органи законодавчої та виконавчої влади, державні та недержавні фонди (рис.3).

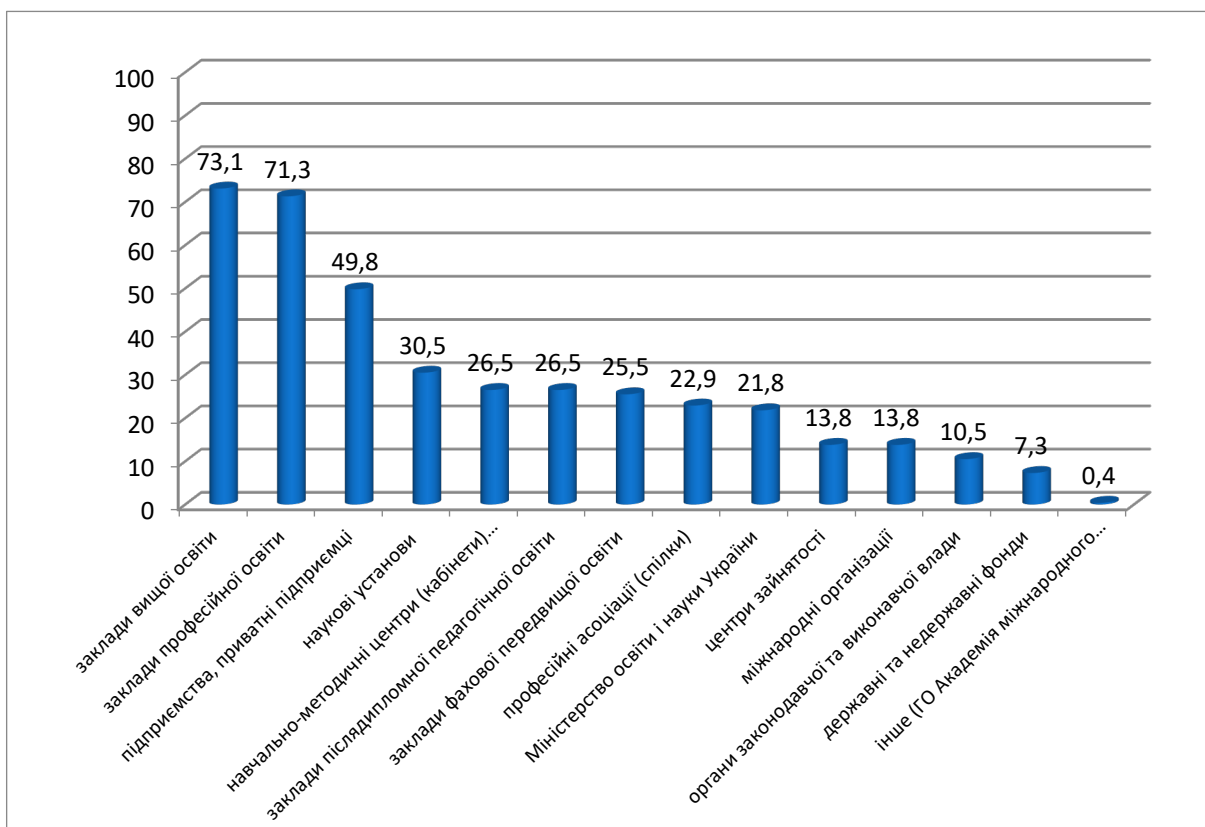

Рисунок 3. Розподіл відповідей респондентів щодо партнерства, %

Разом з тим, цілком задовільною назвали співпрацю із закладами професійної (професійно-технічної) освіти 61,5% представників закладів вищої освіти, незадовільною – 0,4%. Середня оцінка вказаного виду співпраці становить 3,53 (за 4-бальною шкалою). Найвищі оцінки педагогів ЗВО отримала співпраця з організації та проведення педагогічної практики студентів (середня оцінка сягає 3,53 бала за 4-бальною шкалою), профорієнтаційної роботи (3,47 бала), заходів з навчання та підвищення кваліфікації педагогів (3,45 бала). Дещо нижчими виявились бали за напрямками: проведення спільних заходів (3,26 бала), спільне виконання освітніх (навчальних) проектів (3,02 бала), працевлаштування майбутніх педагогів (2,98 бала) (рис.4).

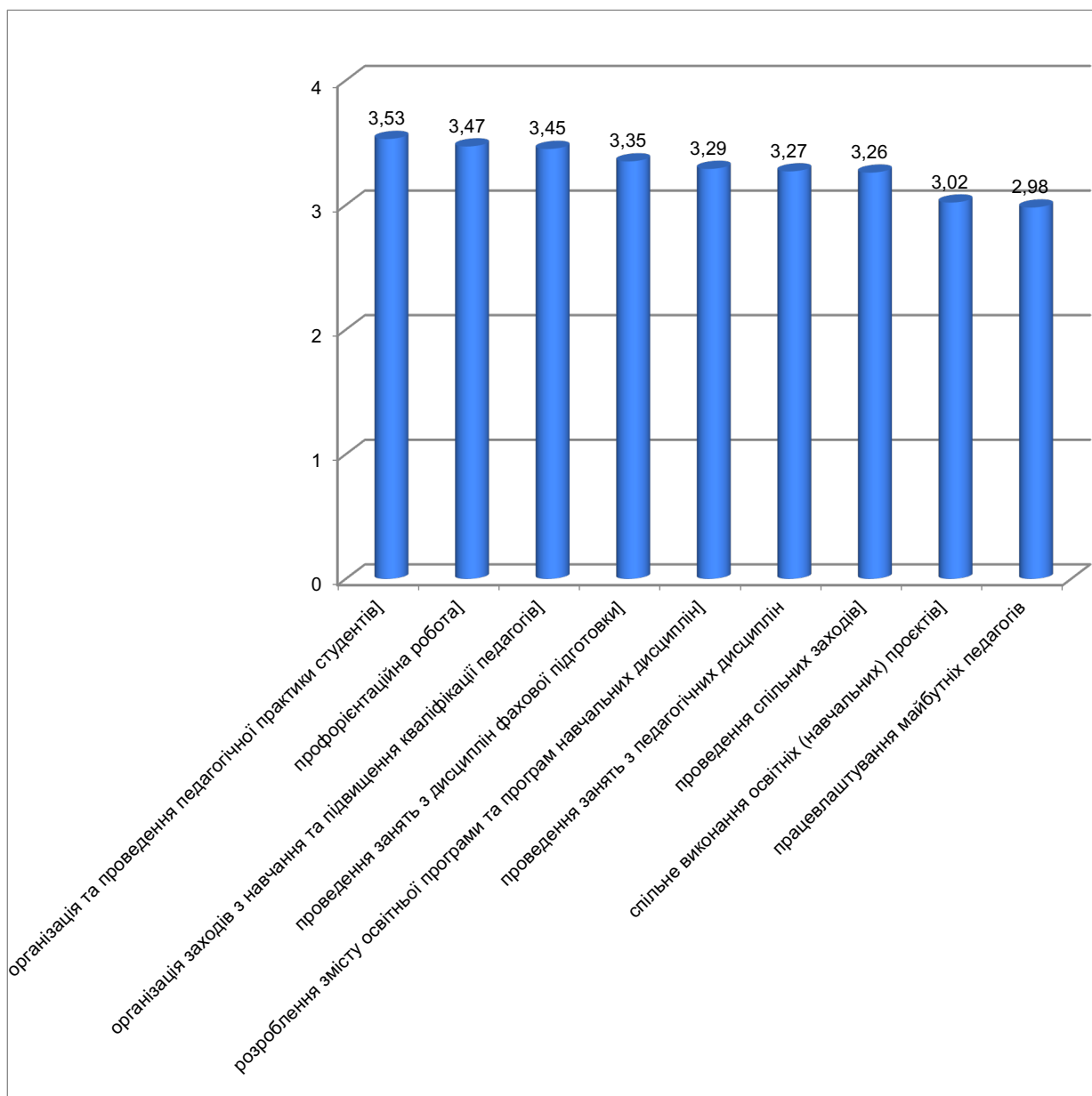

Рисунок 4. Результати оцінювання співпраці з ЗП(ПТ)О (за напрямками), бали

Найбільш доцільно, з точки зору науково-педагогічних працівників, налагоджувати співпрацю в напрямі профорієнтаційної роботи (оцінка 3,76), організації та проведення педагогічної практики студентів (оцінка 3,72), організації заходів з навчання та підвищення кваліфікації педагогів (оцінка 3,65). Названі позиції збігаються з першими позиціями в оцінюванні напрямів співпраці, що вже реалізуються. Менш доцільним є спільне проведення занять з дисциплін фахової підготовки (оцінка 3,56), спільне виконання освітніх (навчальних) проєктів (оцінка 3,49), спільне проведення занять з педагогічних дисциплін (оцінка 3,44).

Варто зазначити, що половина опитаних педагогів (54,2%) вважає, що варто залучати викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти до проведення занять у закладі вищої освіти, 19,6% - не схвалюють таку ідею, а решта (26,2%) – не змогли відповісти. Ідея долучення викладачів закладів вищої освіти до проведення занять в

зкладах професійної (професійно-технічної) освіти знайшла значно більшу підтримку у респондентів цієї групи (76,7%). Меншою виявилась і частка тих, хто не визначився з відповіддю – 16,4%.

Відчувають потребу в неперервному розвитку професійно-педагогічної компетентності 94,2% викладачів закладів вищої освіти. Досвід участі у заходах з підвищення кваліфікації, які проводились на базі закладів професійної (професійно-технічної) освіти мають 67,6% представників закладів вищої освіти. Переважно, це конференції (70,8%), методичні семінари (58,4%), круглі столи (43,8%).

Задоволені результатами участі в них – 96,7 % педагогів. Визнають доцільність участі у заходах з підвищення кваліфікації, які проводяться базі закладів професійної освіти, 81,1% опитаних. Заперечують таку доцільність 10,5% з числа респондентів закладів вищої освіти.

Досить втішним є той факт, що, згідно відповідей учасників анкетування, можливість постійного спілкування з професійних питань з колегами із закладів професійної освіти (у рамках спільних конференцій, ярмарок вакансій тощо) є у 73,5% науково-педагогічних працівників. Разом з тим, 9,8% опитаних такої можливості не мають. Значна частка респондентів не визначились з відповіддю, що може свідчити про відсутність постійного користування такою можливістю та регулярного контактування з колегами з різних причин. 89,8% педагогів бачать сенс у створенні спеціалізованої онлайн-платформи для професійно-педагогічного спілкування.

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПИТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА»

Перший блок питань анкети для здобувачів освіти після демографічного стосувався мотивів вибору освітньої програми (спеціальності) та закладу освіти. За результатами опитування переважними мотивами вибору програми для навчання були такі: поради знайомих, друзів, близьких, рідних (обрали 28,4% студентів); бажання навчати (27,5% студентів); перспектива отримання стабільного доходу (27,4% студентів); можливість працевлаштування, затребуваність на ринку праці (24,5%); престижність професії в суспільстві (23,8%) (рис.5). Для більшості колишніх абітурієнтів при виборі закладу освіти визначальним фактором була наявність освітньої програми, що відповідає вподобанням та інтересам і якість підготовки. Анкета також містила питання про задоволеність освітнім процесом, викладання дисциплін, організацію практичного навчання, ідей щодо його вдосконалення. Рівень задоволеності навчанням виявився досить високим і сягає 3,45 бали за 4 бальною шкалою. Задоволені навчанням у обраному закладі освіти 92,5% студентів, не задоволені – 6 %. Найбільше задоволені студенти готовністю викладачів відповідати на запитання, надавати необхідну підтримку під час навчання (середня оцінка – 3,48 бала), доступністю навчальних матеріалів (3,38 бала), готовністю адміністрації відповідати на запитання та надавати необхідну підтримку (3,32 бала). Найнижчі оцінки задоволеності за критеріями: участь у міжнародних проєктах під час навчання (3,02 бала), доступність і зручність користування гуртожитками, їдальнею, спортивними спорудами (3,10 бала), перелік вибіркових дисциплін (3,13 бала). Чіткість і доступність викладення навчального матеріалу була оцінена на рівні 3,38 бала; зацікавлення студентів і мотивування до

вивчення дисципліни викладачами – 3,30 бала; наявність зворотного зв'язку викладачів зі студентами – 3,42 бала; неповторність змісту навчальних дисциплін – 3,20 бала.

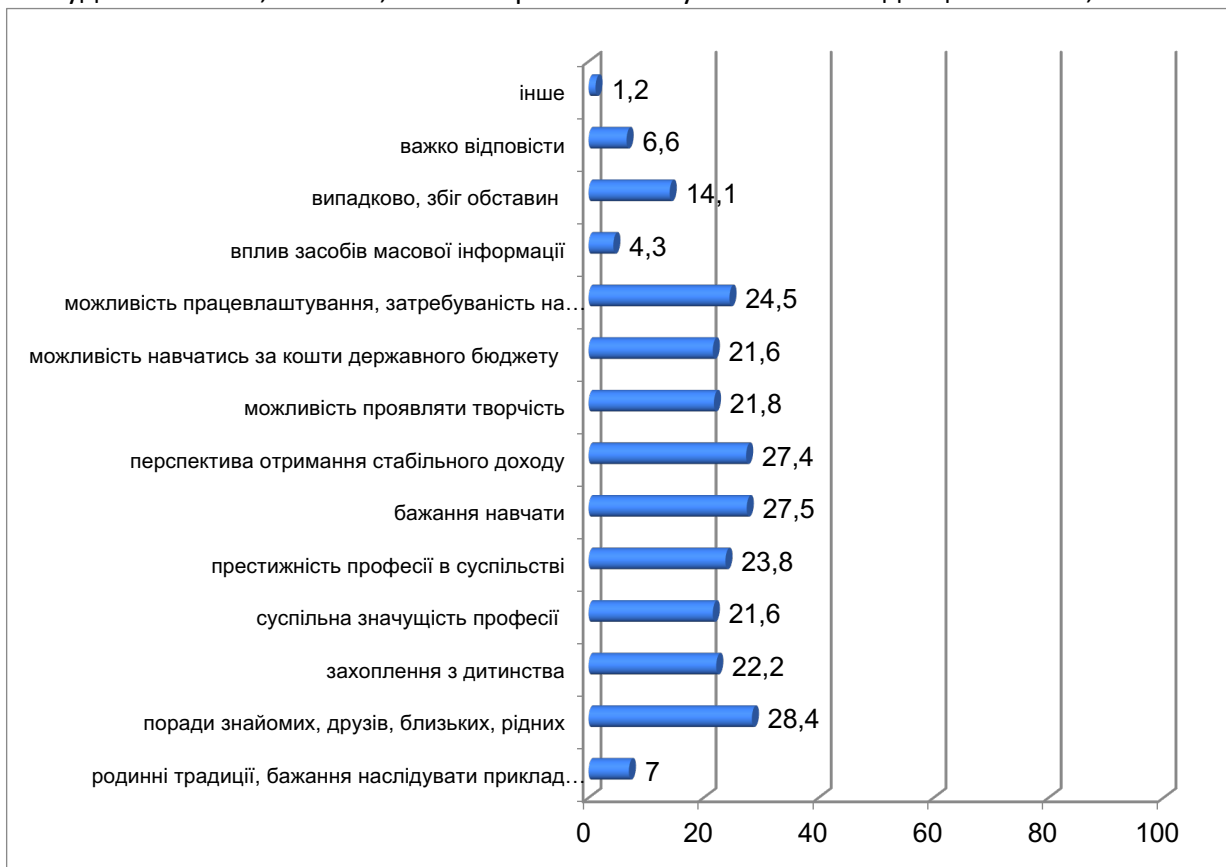

Рисунок 5. Розподіл відповідей респондентів щодо мотивів вибору спеціальності (освітньої програми), %

Результати оцінювання організації навчальної та виробничої практики представлені на рис 6.

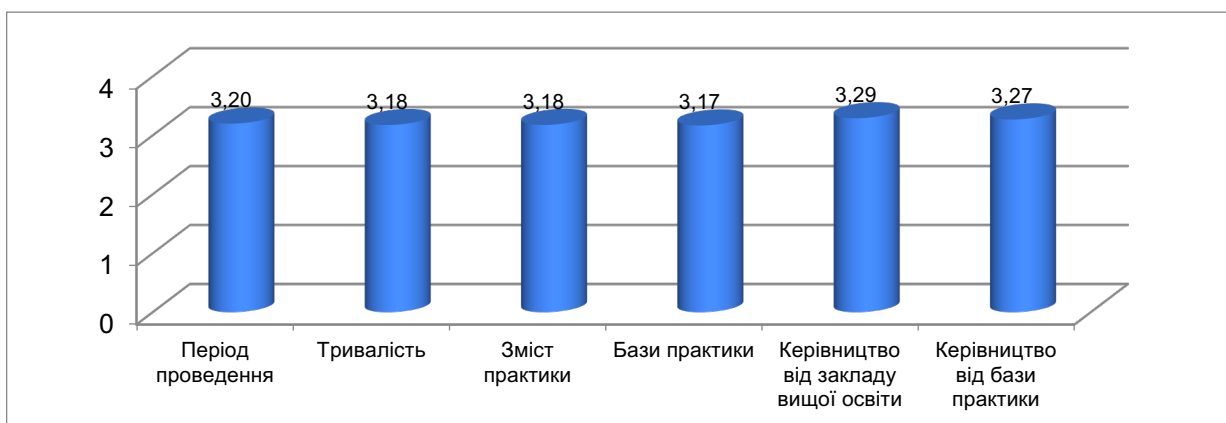

Рисунок 6. Результати оцінювання організації навчальної практики, бали

Позитивно оцінили власний досвід проведення занять під час практики 83,6% опитаних студентів, які мали такий досвід. Середня оцінка такого досвіду сягає рівня 3,29 бала (за 4-бальною шкалою). Зазначили про достатній рівень фахових та педагогічних знань та умінь для належного проведення занять 33,7% респондентів вказаної групи. Частка

студентів, яким, на їх думку, бракувало фахових знань та умінь є більшою (38,4%) в порівнянні з часткою тих, кому бракувало педагогічних знань та умінь (28%). Для більше, ніж чверті з числа опитаних було складно визначитись з відповіддю, що свідчить про несформованість чітких критеріїв оцінки професійно-педагогічної діяльності. Дуже добре підготовленими до проведення занять відчують себе 26,1% студентів, 49,4% вказали, що схиляться до оцінки «скоріше добре». Четверть респондентів відчують себе погано підготовленими або не визначились з відповіддю.

Серед поданих пропозицій з удосконалення професійної підготовки превалюють ті, що стосуються посилення практичної орієнтованості освітнього процесу (зокрема, збільшення кількості та обсягу спеціальних фахових дисциплін, практичних занять, виробничої практики, поповнення викладацького складу педагогами-практиками, налагодження постійної співпраці з закладами професійної (професійно-технічної) освіти, державними та приватними підприємствами), осучаснення змісту, методик та засобів навчання (технічного забезпечення, виробничого обладнання, матеріалів), виключення дублювання навчального змісту різних дисциплін, їх укрупнення (зменшення загальної кількості), удосконалення науково-дослідної роботи студентів, мотивування до навчання, заохочення до творчості, посилення їх суб'єктності (участь в обговоренні змісту, методів навчання, розширення переліку вибіркового освітніх компонентів), поліпшення умов навчання та проживання студентів (раціональна побудова розкладу, створення належних умов для занять спортом, харчування).

Наступний блок питань був призначений для вивчення інтенсивності співпраці та форм партнерства, в яких бере участь студентство. Виявилось, що 31,5% студентів часто залучались до обговорення шляхів удосконалення організації освітнього процесу з педагогами та адміністрацією закладу освіти, іноді брали участь в подібних заходах – 39,7%. Переважно це було анкетування з ініціативи викладача (52,4% опитаних вказали цю форму), адміністрації закладу (45,5%) або органів студентського самоврядування (31,2%); усне опитування з ініціативи викладача (36,6%); листування через скриньку довіри (12,7%). 21,7% студентів заявили про відсутність такого досвіду.

Співпраця із закладами професійної (професійно-технічної) освіти була оцінена в 3,38 бала. Напрямами, в яких найбільш доцільно розвивати співпрацю закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку педагогів професійної освіти, та закладів професійної (професійно-технічної) освіти, за оцінками здобувачів освіти є: працевлаштування майбутніх педагогів (47,1%), організація та проведення практики студентів (42,3%), проведення занять з фахової підготовки (39,2%) (рис.7).

Доцільним залучати викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти до проведення практичних занять вважають 45,2% опитаних студентів. Свій вибір вони обґрунтовують високою практичною професійною спрямованістю таких педагогів, наближеністю до практики роботи з учнями, наявністю значного досвіду професійно-педагогічної діяльності, що зумовлює підвищення якості освіти. Окрім того, така практика, на їх думку, сприятиме взаєморозвитку як студентів, так і педагогів різних типів закладів освіти. Варто вказати, що значній частині респондентів (40,4%) було складно відповісти на це питання.

Рисунок 7. Розподіл відповідей респондентів щодо доцільності розвитку співпраці із закладами професійної (професійно-технічної) освіти (за напрямками), %

Вважають, що повною мірою володіють інформацією про заклади професійно-технічної освіти, в яких можуть бути працевлаштовані після закінчення навчання 48,3% студентів ЗВО, зазначили про обмеженість цієї інформації 25,6% та про її відсутність - 26,1% респондентів. Найбільш затребуваним джерелом інформації про події в закладі професійної освіти і, відповідно, майданчиком для її поширення та налагодження співпраці, за оцінками студентів є спілкування з викладачами та іншими студентами (3,35 бала), офіційний веб-сайт закладу (3,24 бала) та неофіційні сторінки в інтернеті, присвячені закладу, та/або групи в соцмережах (3,08 бала). Джерелами такої інформації більшою мірою виступають викладачі та інші студенти (для 60,4% респондентів), офіційні веб-сайти закладів (для 54,0%), офіційні сторінки закладів у соцмережах (для 35,3%). Серед іншого були названі: студентський науковий гурток, конкурси з фаху, знайомі з ЗП(ПТ)О з часів навчання в ньому, семінари, конференції.

Запропонована студентам анкета також містила питання про їх теперішню зайнятість, плани щодо сфери та місця майбутнього працевлаштування. Постійно поєднують навчання з роботою 31,3% задіяних у опитуванні студентів, 38,9% працюють час від часу. При цьому лише для 22% учасників опитування робота повністю відповідає спеціальності/освітній програмі, яку вони опановують. Частка студентів, які бачать себе в майбутньому викладачем закладу професійної (професійно-технічної) освіти (47%) перевищує частку тих, хто не має таких планів (36%), 17% респондентів не визначились. 45% з числа тих, хто не планує працювати у ЗП(ПТ)О, вказали, що місце їх роботи зовсім не буде пов'язане з освітньою діяльністю. Розгорнутий розподіл відповідей щодо намірів майбутнього працевлаштування представлено на рис.8.

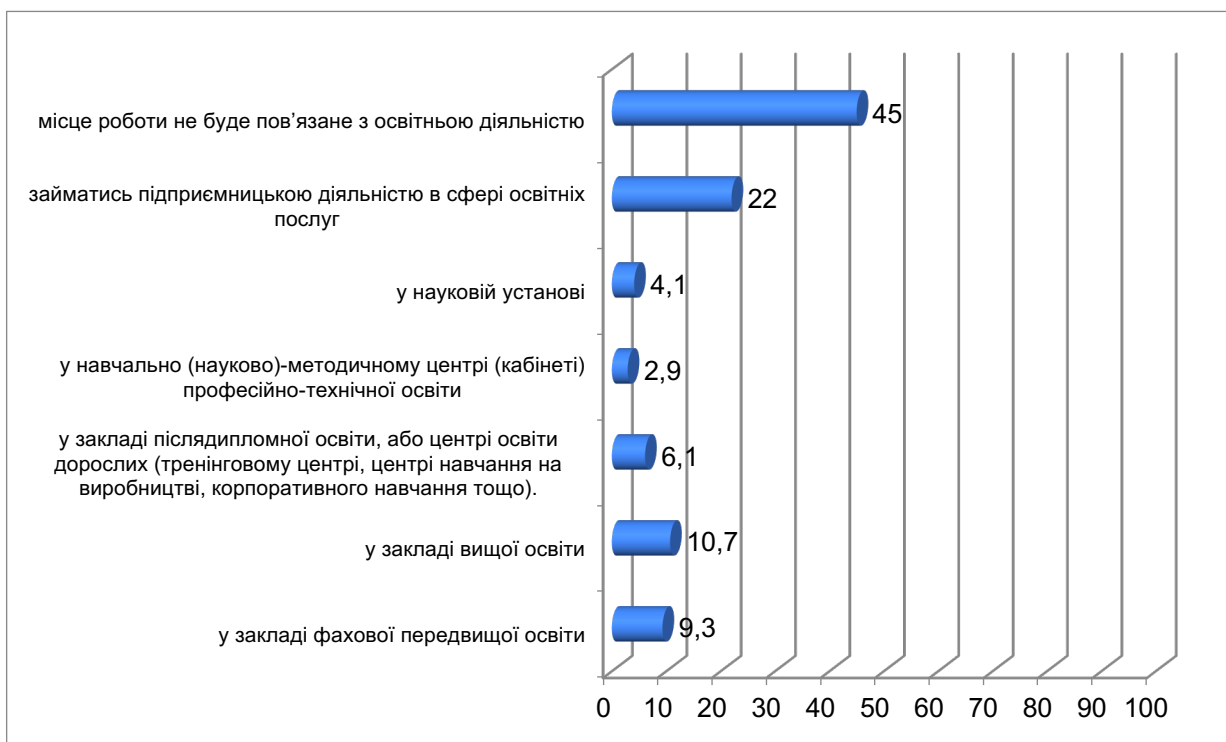

Рисунок 8. Розподіл відповідей респондентів про наміри щодо майбутнього працевлаштування, %

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПИТУВАННЯ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

В ході проведеного опитування виявлено, що половина педагогічних працівників (56,2%) цілком задоволена рівнем власної підготовленості для здійснення викладацької діяльності. За результатами самооцінювання педагогів, середня оцінка підготовленості сягає рівня 3,55 балів за 4-бальною шкалою. Респонденти вказаної групи вище оцінили рівень теоретичної підготовки порівняно з рівнем практичної підготовки (оцінки відповідно склали 3,59 бала та 3,48 бала).

Учасники опитування вказали, що на початку кар'єри для належного проведення занять їм бракувало педагогічних умінь (для 32% опитаних), фахових умінь з предмету, що викладався (20,2%), професійно значущих особистісних якостей (15,7%), педагогічних знань (13,6%), фахових знань з предмету, що викладався (10,9%). Вважають, що мали достатній рівень підготовки 36,2% респондентів.

Серед напрямів вдосконалення підготовки викладачів професійної освіти у закладах вищої освіти були вказані наступні: створення умов для постійного самовдосконалення, самоосвіти педагогів та студентів; покращення якості системи післядипломної освіти, функціонування курсів підвищення кваліфікації, стажування для педагогів, що здійснюють підготовку фахівців для ЗП(ПТ)О, розроблення платформ для онлайн-спілкування та обміну досвідом з колегами; впровадження інноваційних технологій навчання (зокрема, інтерактивних, тренінгових, дистанційного навчання, проектного навчання), форм (майстер-класів, вебінарів) та методик навчання, методів мотивації та стимулювання пізнавальної діяльності, цифрових технологій; постійне оновлення змісту

навчання, його професійна та практична спрямованість (через постійну співпрацю з роботодавцями з питань оновлення освітніх програм та їх відповідності вимогам ринку праці), відповідність новітнім досягненням в галузі науки та освіти, увага до міжпредметних зв'язків; міжнародне партнерство, вивчення та імплементація зарубіжного педагогічного досвіду; посилення психологічної складової підготовки фахівців (вікова психологія, організація роботи в команді, комунікативні уміння, інклюзія); формування цифрової компетентності; вдосконалення практичного навчання (проходження практик безпосередньо в ЗП(ПТ)О та на виробництві); навчання та стажування в інших закладах освіти (в тому числі за кордоном), забезпечення належної матеріально-технічної бази освітнього процесу (сучасного виробничого обладнання, комп'ютерної техніки, засобів комунікації); посилення виховної роботи, формування професійно значущих особистісних якостей та здатності до критичного мислення та педагогічної творчості.

Щодо питань про партнерство, то найбільшою мірою педагогічні працівники ЗП(ПТ)О співпрацюють з навчально-методичними центрами (кабінетами) професійно-технічної освіти, закладами професійної та післядипломної педагогічної освіти. Про співпрацю із закладами вищої освіти вказали лише 28,7% опитаних освітян. Разом з тим, середня оцінка співпраці із ЗВО дорівнює 3,22 бали, що 0,16 бала нижче, ніж оцінка науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.

Найбільш доцільно, на думку педагогічних працівників, розвивати співпрацю з ЗВО за такими напрямками як організація заходів з навчання та підвищення кваліфікації педагогів (середня оцінка 3,36 бала), профорієнтаційна робота (3,33 бала), проведення занять з фахової підготовки (3,32 бала). Два з цих напрямів також отримали найвищі оцінки у представників закладів вищої освіти як такі, що варто розвивати. Найменш затребуваним педагогами вважають напрям працевлаштування майбутніх педагогів (2,94 бала), спільного виконання освітніх (навчальних) проектів (3,03), проведення спільних заходів (3,07) (рис.9). Брала участь в розробленні стандартів освіти 27,4% респондентів.

Ствердну відповідь на питання про доцільність залучення викладачів ЗВО до проведення занять з учнями ЗП(ПТ)О дали 45,1% учасників опитування. Залучення представників ЗП(ПТ)О до проведення занять з майбутніми педагогами, які навчаються у ЗВО, визнали доцільним 59,3% респондентів. Підтримка такого взаємообміну є більшою серед викладачів закладів вищої освіти. Також варто зазначити, що тих, хто не визначився з відповіддю на це питання в даній групі виявилось більше, ніж в групі науково-педагогічних працівників ЗВО.

Досвід керівництва практикою студентів закладів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю "Професійна освіта" мають 38,6% опитаних педагогічних працівників. Середня оцінка задоволеності рівнем професійно-педагогічної підготовки студентів-практикантів становить 3,08 бала (оцінка студентів – 3,29). Середня оцінка теоретичної складової педагогічної підготовки студентів-практикантів сягає 3,09 бала, а практичної складової – 3,02 бала.

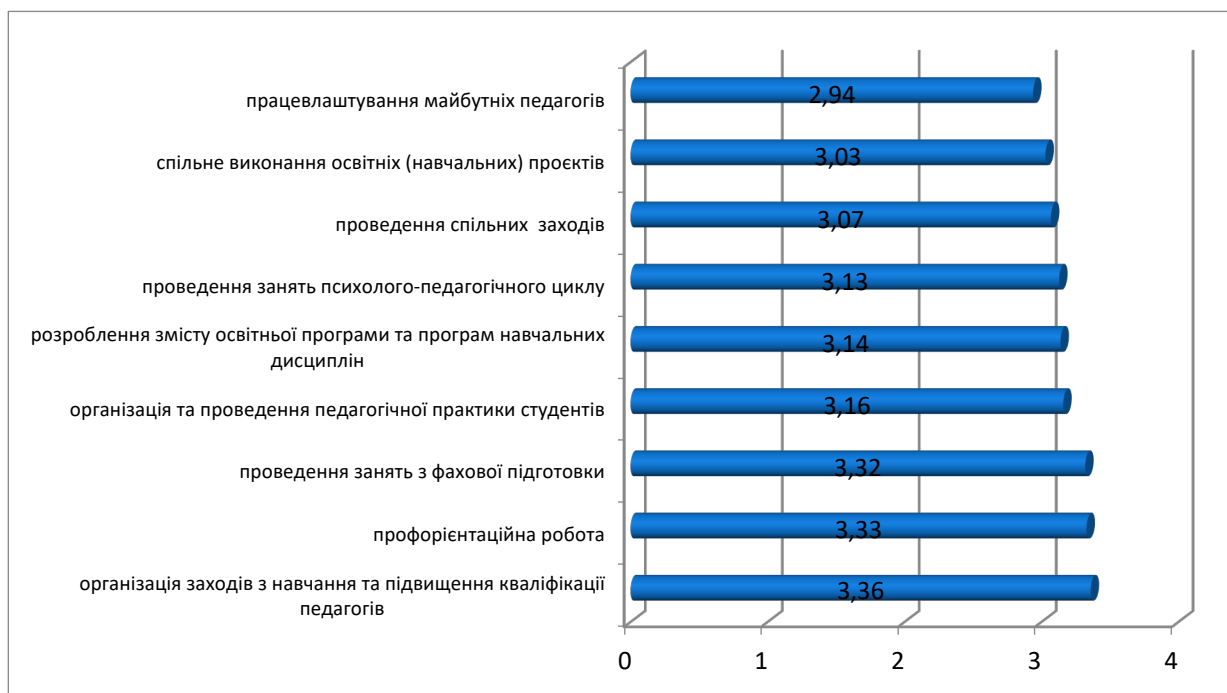

Рисунок 9. Результати оцінювання доцільності організації співпраці із закладами вищої освіти, які здійснюють підготовку педагогів професійної освіти (за напрямами), бали

Керівники практик від ЗП(ПТ)О вказали, що для належного проведення занять студентам-практикантам бракувало педагогічних умінь (40,3% респондентів) та фахових умінь з предмету, що викладався (36,7%) (студенти переважно зазначали про брак фахових знань та умінь). Четверть респондентів (24,8%) вказали, що практиканти мали достатній рівень підготовки (у відповідях студентів цей показник сягає рівня – 33,7%).

Учасникам опитування також пропонувались питання, що стосувались ставлення до професійного розвитку, актуальних форм підвищення кваліфікації. В результаті опитування з'ясовано, що 90,9% педагогічних працівників усвідомлюють потребу у безперервному розвитку професійно-педагогічної компетентності. Участь у заходах з підвищення професійно-педагогічної кваліфікації на базі закладів вищої освіти брали 62,7% учасників опитування. Найпоширенішими формами підвищення кваліфікації на базі закладів вищої освіти для педагогічних працівників ЗП(ПТ)О є курси підвищення кваліфікації, дистанційні курси, конференції, майстер-класи. Середня оцінка задоволеності результатом участі в них складає 3,53 бали. Педагогічні працівники найбільше зацікавлені у таких формах, як майстер-класи (середня оцінка ступеня зацікавленості – 3,56 бали), курси підвищення кваліфікації (3,45 бали), тренінг-курси (3,28 бали) (рис.10).

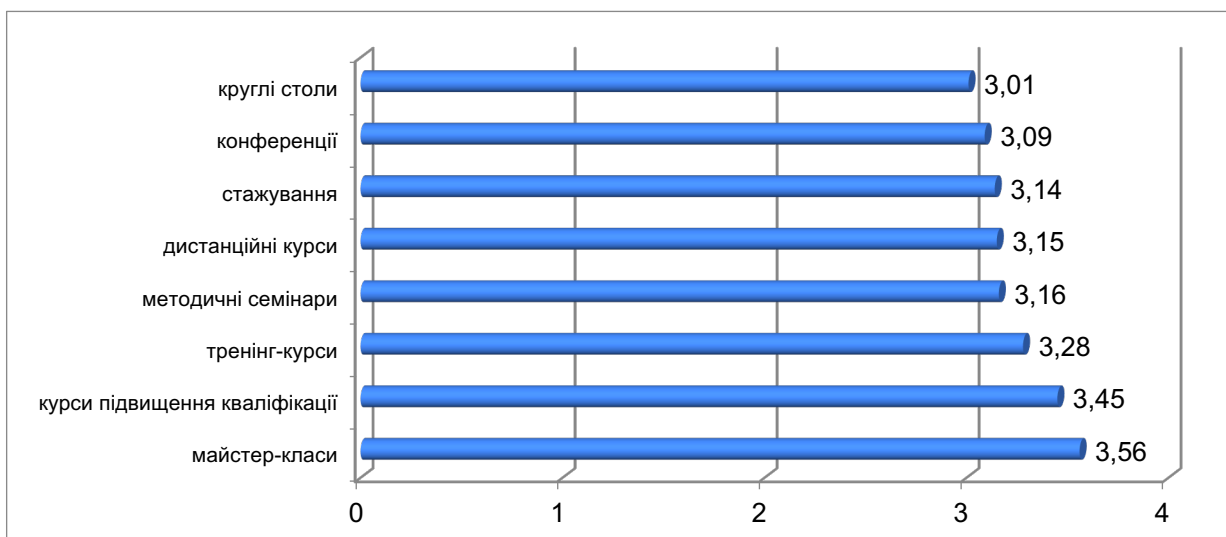

Рисунок 10. Результати оцінювання форм підвищення кваліфікації за ступенем зацікавленості в них, бали

38,9% опитаних педагогічних працівників вважають, що володіють інформацією про заклади вищої освіти, в яких можна підвищувати кваліфікацію з галузі знань “Освіта/Педагогіка” повною мірою, її обмеженість відмітили 40,2% учасників анкетування. Здебільшого, джерелами цієї інформації виступають офіційні веб-сайти закладів, офіційні сторінки закладів у соцмережах, інформація від колег. Ці джерела інформації також є поширеними і в колі здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Професійна освіта».

Можливість постійного спілкування з професійних питань з колегами із закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку педагогів професійної освіти (у рамках спільних конференцій, ярмарок вакансій тощо) є у 35,8% респондентів (вдвічі більше (73,5%) представників ЗВО вказали на наявність такої можливості). Частка тих, хто підтвердив доцільність створення спеціалізованої онлайн-платформи для такого професійного спілкування складає 87,4% опитаних педагогічних працівників (в колі респондентів групи науково-педагогічних працівників цей показник становить 89,8%).

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПИТУВАННЯ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Керівники закладів професійної освіти в цілому задоволені підготовкою педагогічних працівників до здійснення викладацької діяльності, середня оцінка складає 3,4 бала. При цьому оцінка теоретичної складової підготовки (4,18 бала) виявилась вищою за оцінку практичної складової (3,86 бала), що цілком узгоджується і з оцінками самих педагогічних працівників (відповідно 3,59 та 3,48 бала). Респонденти цієї групи вважають, що молодим педагогам найбільше бракує педагогічних та фахових умінь. Лише 30,7% керівників вказали, педагоги демонструють достатній рівень підготовки (рис.11).

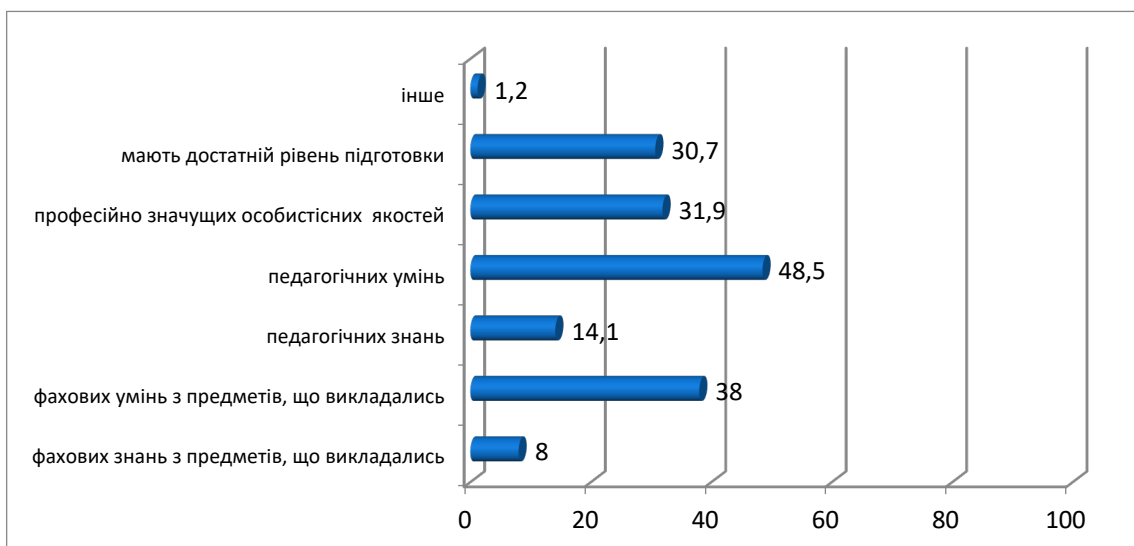

Рисунок 11. Розподіл відповідей респондентів щодо браку знань та/чи вмінь у молодих викладачів, %

Вибір близько половини опитаних очільників закладів професійної освіти (46%) щодо працевлаштування був би на користь кандидата без педагогічної освіти, але з досвідом роботи на виробництві. Свій вибір вони пояснюють більшою ефективністю практиків; пріоритетністю виробничого досвіду, фахових компетентностей; затеоретизованістю професійної підготовки; можливістю опанувати педагогічні знання та здобути педагогічні уміння в процесі заочного навчання, самоосвіти, на курсах підвищення кваліфікації; попитом на вчителів з досвідом практичної роботи на виробництві з боку здобувачів освіти (викликають більший інтерес і довіру); специфічністю професійної (професійно-технічної) освіти (її практичною спрямованістю). 18,4% респондентів надали б перевагу викладачу з педагогічною освітою без досвіду роботи, аргументуючи вибір важливістю виховної функції освітнього процесу; пріоритетністю завдання формування особистості вихованців; неможливістю забезпечення якості освітнього процесу без педагогічних знань та умінь; важливістю комунікативного аспекту навчання; розширеними можливостями для впливу на учнів у дипломованого педагога. Вагома частка респондентів (35,6%) не мали однозначної відповіді на це питання, вказуючи на значущість обох складових.

Найбільшими партнерами для закладів професійної освіти виступають навчально-методичні центри (кабінети), підприємства, приватні підприємці та інші заклади професійної освіти. Менш активним є співробітництво з державними та недержавними фондами, науковими установами, міжнародними організаціями (рис.12).

Рисунок 12. Розподіл відповідей респондентів щодо партнерства, %

Важливими, на думку учасників опитування, є такі напрями співробітництва, як організація виробничої практики здобувачів освіти, модернізація матеріально-технічної бази закладу, працевлаштування випускників та ін. (рис.13).

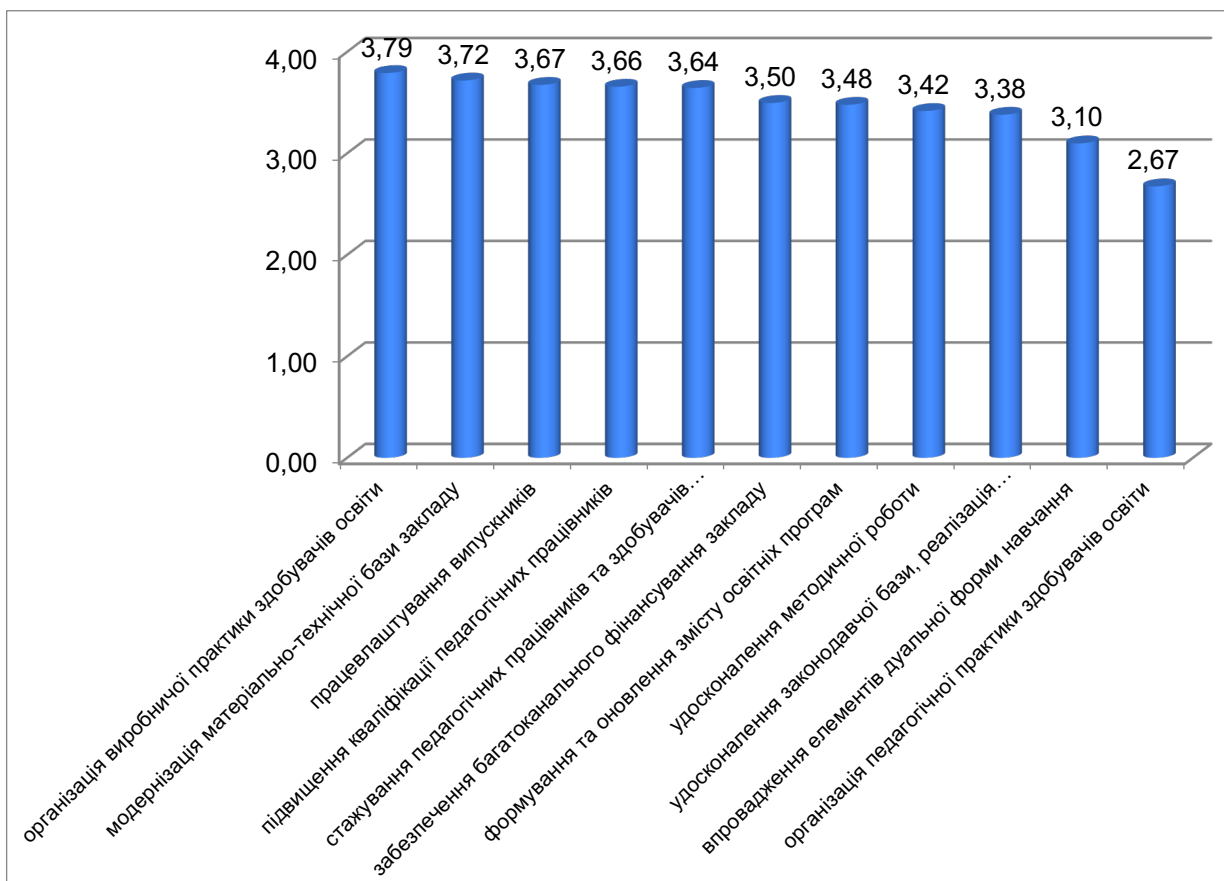

Рисунок 13. Результати оцінювання напрямів партнерства за ступенем їх значущості, % (варіанти відповіді доступні в анкетах розміщених на вебсайті проекту pagoste.eu)

Що стосується співпраці із ЗВО, які здійснюють підготовку педагогів для галузі професійної освіти, то керівники ЗП(ПТ)О оцінили її на рівні 3,12 бала (за 4-бальною шкалою). Педагогічні працівники оцінили співпрацю в 3,22 бали. Переважно така співпраця стосується профорієнтаційної роботи, підвищення кваліфікації педагогів, практичного навчання студентів (рис.14).

За результатами опитування, найбільш доцільно розвивати співпрацю з напряду організації заходів з навчання та підвищення кваліфікації педагогів, профорієнтаційної роботи та проведення занять з фахової підготовки. Серед факторів, що перешкоджають співпраці найчастіше учасники опитування вказували недостатню поінформованість про можливості співпраці (42,3%), відсутність ініціатив від ЗВО (41,1) і територіальну віддаленість (39,3%).

Більше половини опитаних (53,4%) зазначили, що доцільно залучати викладачів ЗВО до проведення занять у ЗП(ПТ)О (для групи педагогічних працівників ця частка становить 45,1%). Ідею залучення педагогів ЗП(ПТ)О до занять в ЗВО підтримали 65% керівників (50,3% педагогічних працівників).

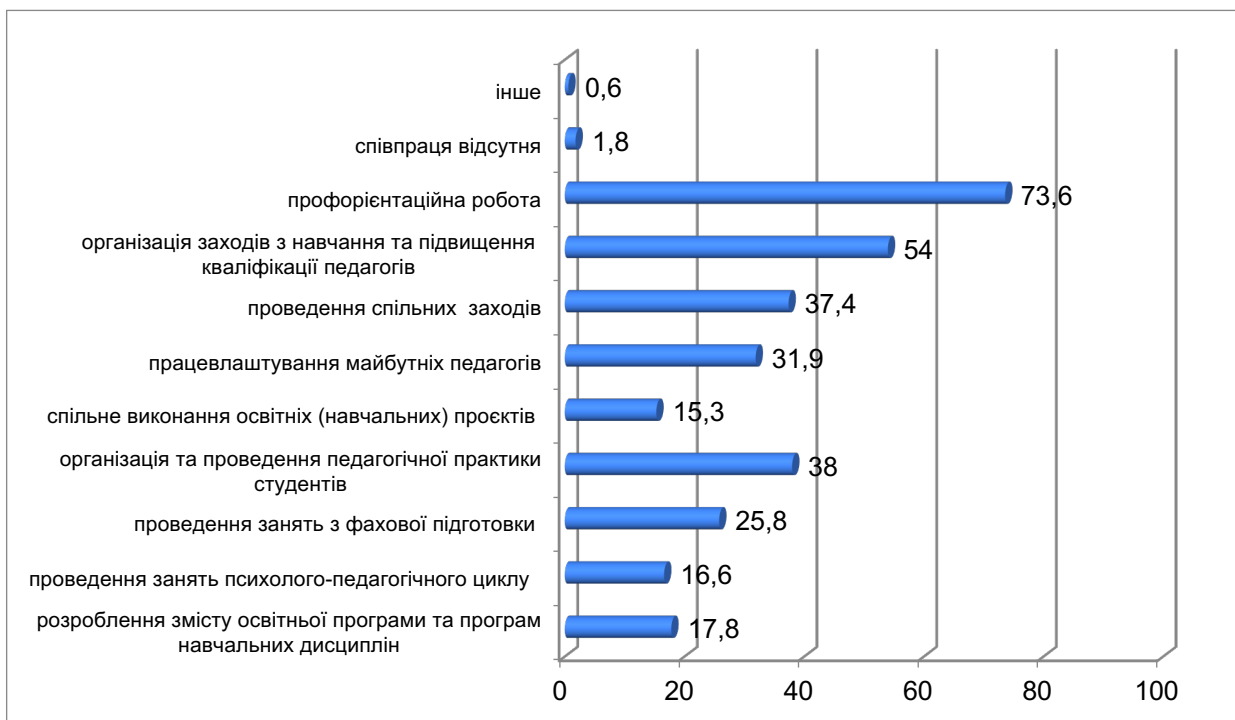

Рисунок 14. Розподіл відповідей респондентів щодо напрямів співпраці з ЗВО, %

57,1% очільників ЗП(ПТ)О зазначили, що студенти ЗВО проходять практику на базі їх закладу. Середня оцінка задоволеності рівнем підготовки практикантів – 2,99 бали.

Теоретична складова педагогічно-професійної підготовки студентів очікувано вище оцінена, ніж практична, відповідно – 3,7 бала та 2,08 бала.

За спостереженнями керівників ЗП(ПТ)О студентам–практикантам, переважно, бракує педагогічних умінь та фахових умінь з предмету, що викладався (рис.15).

Понад 95% респондентів цієї групи погодились з тим, що викладачі їх закладу освіти потребують неперервного розвитку професійно-педагогічної компетентності. На разі,

75,5% керівників ЗП(ПТ)О підтвердили, що педагоги беруть участь у заходах з підвищення професійно-педагогічної кваліфікації, які проводяться на базі ЗВО. Переважно, така співпраця відбувається у формі курсів підвищення кваліфікації, дистанційних курсів та конференцій (це відзначили як керівники закладів, так і педагогічні працівники) і досить високо оцінюється (середня оцінка задоволеності результатом участі в таких заходах з боку керівників – 3,47 бали, оцінка педагогічних працівників – 3,53 бали).

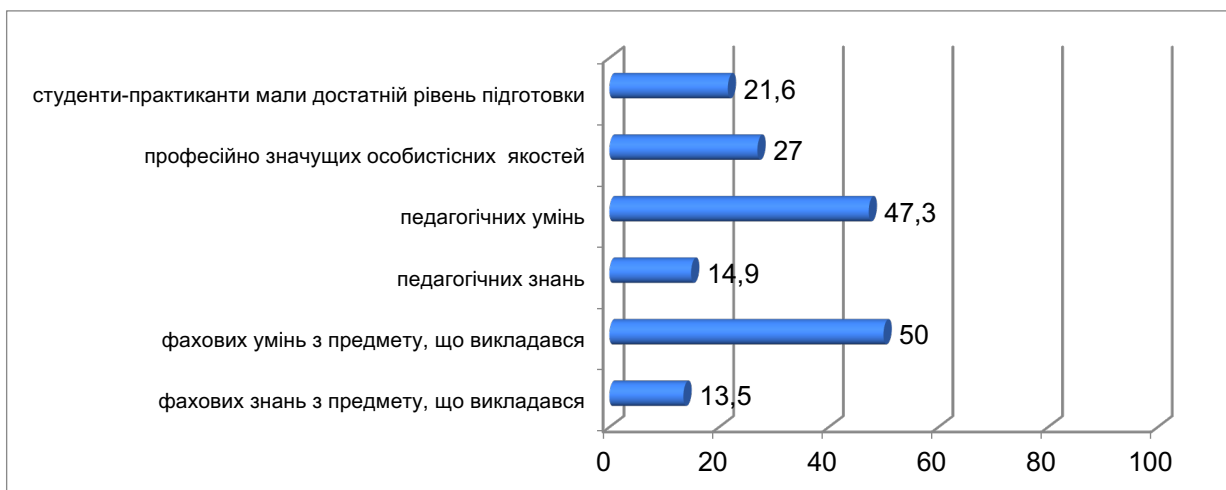

Рисунок 15. Розподіл відповідей респондентів щодо браку знань та/чи вмінь студентам-практикантам для належного проведення занять, %

На думку залучених до опитування керівників, найбільш доцільним є навчання педагогічних працівників на курсах підвищення кваліфікації, майстер-класах та під час стажування. Інші форми підвищення кваліфікації також отримали досить високі бали (не менше 3,28 бала) (рис.16)

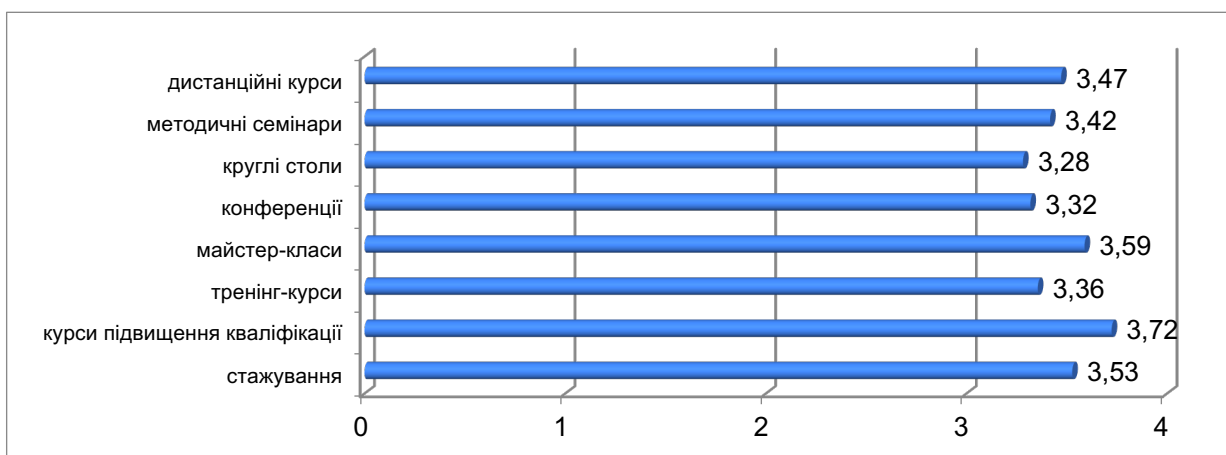

Рисунок 16. Результати оцінювання доцільності участі викладачів закладу у заходах з підвищення кваліфікації (за формами), бали

У 56,4% очільників ЗП(ПТ)О є можливості постійного спілкування з професійних питань з колегами із ЗВО. Ідея створення спеціалізованої платформи для професійного спілкування знайшла підтримку у 95% респондентів.

РОЗДІЛ 5. ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ

В ході дослідження педагоги вказували на надмірну зарегульованість їхньої діяльності і в цілому освітнього процесу, що гальмує прояви творчості і не сприяє вільному професійному розвитку як майбутніх, так і діючих освітян. Бракує реальних механізмів реалізації творчих ідей, підтримки ініціативи та стимулювання лідерства, винахідливості та партнерства, встановлення горизонтальних зв'язків, свободи педагогічної думки і дії, віри в педагога та довіри до нього, що є головним ресурсом розвитку освіти.

Варто поступово відмовлятися від командно-адміністративного механізму розвитку освіти. Важливим завданням є об'єднання людей навколо конструктивних ідей, створення розвиваючого освітнього середовища задля взаємообміну та взаємозбагачення, підтримки індивідуальності та різноманітності через партнерство, взаємодію.

Зіставлення результатів анкетування педагогів та керівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти та викладачів закладів вищої освіти дозволяє стверджувати про не одностайність опитаних в оцінках доцільності співпраці закладів освіти різних типів. Середні оцінки в групах респондентів коливаються в межах від 3,2 до 3,6 бала за 4-бальною шкалою, що свідчить про існування частки педагогів, які або не бачать сенсу в організації співпраці, або мають сумніви щодо необхідності докладання до цього зусиль.

Результати проведеного опитування вказують на те, що в колі освітян неоднозначно сприймається тема залучення педагогів ЗП(ПТ)О до проведення занять у ЗВО, вона залишається дискусійною і потребує ретельного вивчення. Від 50% (в групі педагогічних працівників ЗП(ПТ)О) до 65% (в групі керівників ЗП(ПТ)О) респондентів в різних групах висловились за її однозначну підтримку. Натомість, від 26% (в групах керівників ЗП(ПТ)О та науково-педагогічних працівників ЗВО) до 30% (в групі педагогічних працівників ЗП(ПТ)О) педагогів вказали, що їм складно визначитись, а від 9% (в групі керівників ЗП(ПТ)О) до 20% (в групі науково-педагогічних працівників ЗВО) учасників опитування заперечили доцільність таких кроків. Це твердження певною мірою стосується і ідеї залучення викладачів ЗВО до проведення занять у ЗП(ПТ)О. Не мають визначеної позиції щодо цього питання від 16% (в групі науково-педагогічних працівників ЗВО) до 33% (в групі педагогічних працівників ЗП(ПТ)О) респондентів. Однозначно схвалюють таку пропозицію від 53% (в групі керівників ЗП(ПТ)О) до 77% педагогів (в групі науково-педагогічних працівників ЗВО).

Участь у заходах з підвищення кваліфікації, які проводились на базі ЗВО, брали 63% педагогічних працівників (підтвердили участь в таких заходах співробітників 76% опитаних керівників ЗП(ПТ)О). Учасниками заходів з підвищення кваліфікації на базі ЗП(ПТ)О були 68% викладачів ЗВО. Цілком задоволені участю у таких заходах від 51% до 61% представників трьох груп респондентів. Їх доцільність оцінена в різних групах на рівні від 3,23 – 3,46 бала, тобто не визнається усіма педагогами. Вочевидь, потенціал цієї форми співпраці не використовується повною мірою, така робота має охоплювати більшу частину педагогічного складу закладів освіти. Є потреба в перегляді та обговоренні її змісту та методів, нормативно-правого забезпечення.

Освітняни схильні застосовувати технології без розуміння відповідних механізмів і закономірностей процесів, сподіваються на позитивний результат, а натомість

отримують його протилежність. В середовищі педагогів та здобувачів освіти є запит на формування цифрової культури та широке впровадження цифрових технологій, дистанційного навчання. Разом з тим, дистанційна освіта є ефективною за умови високого рівня вмотивованості тих, хто навчається, в іншому випадку - вона малоефективна. Рівень вмотивованості здобувачів освіти та педагогів, мотиваційний потенціал закладу освіти, сім'ї, суспільства має особливе значення.

Переважає більшість тих, хто керувався зовнішніми мотивами вступу до закладу освіти чи вибору освітньої програми, демотивують тих, хто справді хоче вчитись. З метою пошуку ефективної стратегії мотивування необхідно постійно відстежувати динаміку рівнів мотиваційної спрямованості на навчання та педагогічну діяльність. На цій основі аналізу сильних сторін суб'єктів освітнього процесу, стилів навчання та викладання, побудови мотиваційних профілів, викладачі та управлінці закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку педагогів професійного навчання, зможуть вибудувати ефективні стратегії диференціації, персоналізовані програми навчання або професійного розвитку, створити продуктивну систему стимулювання здобувачів освіти до навчання, самоосвіти та викладачів – до педагогічної творчості, саморозвитку. Наразі, лише від 51% до 63% респондентів, які займаються педагогічною діяльністю, не мають сумнівів щодо необхідності неперервного розвитку власної професійно-педагогічної компетентності. Схиляються до визнання цієї потреби від 31% до 40% науково-педагогічних, педагогічних працівників та керівників ЗП(ПТ)О.

Україні потрібна освіта, яка у фокусі уваги тримає внутрішні цінності і базується на них, плекає почуття гідності вихованців та авторитет педагога розвиває по горизонталі. Потрібне не управління, а виразна освітня політика, лідери з амбітними цілями, стратегічне, довгострокове планування, щоб діяти на випередження, будувати модернову систему освіти..

РОЗДІЛ 6. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДГОТОВКОЮ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Загалом, результати проведеного опитування засвідчили факт недосконалості існуючої системи підготовки педагогів професійного навчання, зокрема, у закладах вищої освіти, та необхідність впровадження нових механізмів управління цією підготовкою. Не зважаючи на те, що така підготовка отримала досить високі оцінки з боку і здобувачів освіти, педагогічних та науково-педагогічних працівників, респонденти усіх груп відзначали вищий рівень теоретичної складової підготовки та вказували на недостатній рівень сформованості педагогічних та фахових умінь студентів–практикантів і молодих педагогів професійного навчання, що є наслідком несистемної співпраці усіх суб'єктів освітнього процесу та потенційних роботодавців, недостатньої практичної та професійної спрямованості навчання, невідповідності вимогам ринку праці, віддаленості від виробничих умов, затеоретизованості навчання, застарілості матеріально-технічної бази.

Не повною мірою використовуються потенційні можливості співпраці з міжнародними організаціями, центрами зайнятості, професійними спілками з таких важливих напрямів, як працевлаштування здобувачів освіти, спільне виконання освітніх проектів, обмін педагогічним персоналом, спільне проведення занять з фахової підготовки, підвищення

кваліфікації, стажування педагогів, організація практичного навчання, у тому числі на виробництві, на робочих місцях з метою оволодіння майбутніми педагогами робітничими навичками. Важливість та перспективність цих напрямів явно недооцінена. Разом з тим в усіх групах респондентів добре усвідомлюють потребу в безперервному розвитку професійно-педагогічної компетентності.

Для посилення якості підготовки необхідне удосконалення методики навчання, організації практичного навчання здобувачів освіти та системи підвищення кваліфікації через налагодження тісної співпраці, розширення партнерських відносин між закладами професійної (професійно-технічної), вищої освіти та з іншими зацікавленими сторонами. При організації освітнього процесу в сучасних умовах та з врахуванням специфіки професійного навчання доцільним є створення широкого переліку вибіркового освітніх компонентів, які б відповідали запитам здобувачів, залучення їх до обговорення змісту та методів навчання, зменшення частки традиційних форм і методів роботи, що спрямовані на опрацювання теоретичного матеріалу, поширення практики використання тренінгових технологій навчання, майстер-класів, вебінарів, які передбачають суб'єктність усіх учасників процесу, що і підтвердили результати опитування. Є запит від здобувачів та педагогів на посилення психологічної складової підготовки фахівців, виховної роботи через партнерство, формування професійно значущих особистісних якостей, здатності до критичного мислення та педагогічної творчості. Крім того, надзвичайно актуальним є питання формування цифрової культури, розвиток здатності використовувати сучасні цифрові технології з освітньою метою (спеціалізовані он-лайн курси, вебіари, дистанційне навчання).

Важливо зосередити зусилля на підвищенні компетентності викладацького складу закладів вищої освіти, що здійснює підготовку педагогів професійного навчання, та створенні умов для постійного самовдосконалення і розвитку професійної майстерності педагогічних працівників, які кваліфікованих робітників, озброєнні їх інноваційними освітніми технологіями від досвідчених педагогів та науковців, впровадження яких зумовить підвищення вмотивованості, формування внутрішньої мотивації здобувачів освіти до опанування педагогічної або робітничої професії. Мотиваційний аспект вкрай важливий, оскільки третина опитаних здобувачів освіти не бачать себе в педагогічній професії в майбутньому.

Суттєву підтримку серед діючих та майбутніх освітян професійної (професійно-технічної) освіти має ідея взаємообміну педагогічних та науково-педагогічних працівників для проведення занять. Педагогічні працівники мають та позитивно оцінюють досвід участі в заходах з підвищення кваліфікації, зокрема навчання на курсах підвищення кваліфікації на базі закладів вищої освіти, конференції, семінари. Важливим є розширення та урізноманітнення форм такої роботи, створення єдиної платформи для професійного спілкування, обміну досвідом, отримання методичної підтримки, вивчення міжнародного досвіду, пошуку вітчизняних та закордонних партнерів для спільних освітніх проектів.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Цей проект був профінансований за підтримки Європейської Комісії.

Підтримка Європейською Комісією виробництва цієї публікації [повідомлення] не означає схвалення її змісту, який відображає погляди лише авторів, і Комісія не може нести відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в ній

За детальнішою інформацією про Еразмус+ проект PAGOSTE, будь ласка, відвідайте вебсайт проекту <http://pagoste.eu> або офіційну Facebook сторінку проекту @PAGOSTE

Цей твір ліцензовано на умовах [Ліцензії Creative Commons Із Зазначенням Авторства — Некомерційна 4.0 Міжнародна](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).